

ספר אהלי גרשון

הכולל

❦ אהל ראשון ❦

ליקוטי חן - קובץ קונטרס השמות

❦ אהל שני ❦

והוא לקט תשובות עיונים ודרשות

מאת הרה"ג הרה"ח

הרב גרשון חן ע"ה

דיין בבית הדין הרבני בחיפה

ורב שיכון חב"ד ירושלים ת"ו

ונתתי להם בביתי ובחומתי יד ושם מוב מבנים ומבנות
שם עולם אתך-לו אשר לא יכרת (ישעיהו נ"ו ט)

יוצא לאור ע"י

הוצאת ספרים "קה"ת

ברוקלין, ניו.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים וחמש לבריאה

OHOLEI GERSHON

Copyright © 2025

By

Tzvi Gutnick

hershygutnick@gmail.com

Published by

KEHOT PUBLICATION SOCIETY®

770 Eastern Parkway, Brooklyn, NY 11213

718-774-4000 / Fax 718-774-2718

editor@kehot.com

ORDERS:

291 Kingston Avenue, Brooklyn, NY 11213

718-778-0226 / Fax 718-778-4148

www.kehot.com

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or otherwise, without prior permission, in writing, from the copyright holder.

Kehot Publication Society® and the Kehot logo are registered trademarks of Merkos L'Inyone Chinuch®.

ISBN: 978-0-8266-5245-4

Printed in Israel

פתח דבר

פעמים רבות דיבר כ"ק אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע ע"ד הדפסת חידושי תורה של חסידי ותלמידי רבותינו נשיאינו, ובקובץ "יגדיל תורה" הורה להכניס חידושי תורה שלהם, וכן יצאו לאור ע"י הוצאת קה"ת כמה ספרי חידושי תורה של תלמידי רבותינו נשיאינו במשך הדורות.

בהמשך לזה, הננו מוציאים לאור בזה את הספר "אהלי גרשון", מתוך כתבי הרה"ג הרה"ח ר' גרשון חן ע"ה.

הספר נערך ע"י הרה"ת ר' צבי הירש הכהן גוטניק, יחד עם הרה"ת יוסף יצחק שי' קעלער והרה"ת ר' חיים אלימלך שי' וילהלם.

הוצאת ספרים "קה"ת"

כ' מנחם אב תשפ"ה
ברוקלין, נ.י.

הקדמה

בשבח והודיה לה' יתברך, הנני מתכבד להציג בזה בפני שוחרי התורה, קהל אנ"ש ומוקירי זכר משפחת חן הנכבדה את הספר "אהלי גרשון" מכתבי הגה"ח הרה"ת הרב גרשון חן ע"ה.

המחבר הותיר אחריו מחברות רבות בכתב ידו המכילות ליקוטים וחידושי תורה בכל מקצועות התורה – הלכה, חידושים על הש"ס, מדרש, זוהר וחסידות וכן רשימות מדברי תורה וחסידות אותם אמר בעת שנשא דרשות ובעת התוועדויות חסידים. את עומק מחשבתו, רוחב ידיעותיו וכחו בחידוש ניתן למצוא בכל עמוד ועמוד.

חלק מאחד מהמחברות הללו נדפס בעבר – בעריכה מסוימת – בקובץ "יגדיל תורה" גליון י"ב (עמוד מ"ב והלאה), ובהמשך גם בשו"ת אבני חן (סימן י"ד) עם הוספות והערות. בהוצאה זו מתפרסמת המחברת כולה (נמצאת בקטלוג ספריית אגו"ח מס' 1764) לראשונה בשלמותה, תחת השם "ליקוטי חן - קובץ קונטרס השמות", אשר כולל את כל חידושי המקוריים של המחבר בנושא זה.

בנוסף לכך, מתפרסמת כאן מחברת נוספת מכתביו (נמצאת בקטלוג ספריית אגו"ח מס' 1763), אוסף מרתק של חידושי תורה, פלפולים, דרשות, פסקי דינים, ענינים בחסידות, ורשימות שונות המשקפות את היקף שליטתו המושלמת בכל חלקי התורה.

המחברות הללו הועתקו ונערכו, בצירוף מראי מקומות, הערות, ומילות קישור, על ידי הרב יוסף יצחק שיחי' קעלער, הידוע בכשרונו ומומחיותו בתחום זה. נעשה מאמץ רב לשמר את לשונו וסגנונו המקוריים של המחבר, ורק תיקונים הכרחיים נערכו להקל על הבנת הסוגיא ולהבהרת הנכתב. כשנדרש, הוספנו סוגריים מרובעים []. להקל על הלומד, בהוצאה זו סודר החומר מתוך המחברות מחדש לפי נושאים. כמו כן, הוספנו את תולדות המחבר, תמונתו וצילומים מכתב ידו.

התודה והברכה נתונים בזה, מקרב לב עמוק, להרב חיים אלימלך שיחי' וילהלם על עריכתו והגהתו המצויינת והמדוייקת, ועל ההקפדה לשמור נאמנות לכתבי היד המקוריים. תודה מיוחדת נתונה גם להרב שניאור זלמן שיחי' וילהלם על עיצוב הספרים בצורה מרשימה ויפה, אשר ינעם על הקורא בו, כתורה מפוארה בכלי מפואר.

כמו כן, ברצוני להודות לבני משפחתי למשפחת חן שיחיו, נכדי אחי המחבר, הרב פרץ ע"ה, אשר בתמיכתם הנדיבה התאפשרה הוצאת ספר זה לאור עולם. זכות דודם-זקנם וזכות הפצת תורתו תעמוד להם, להצלחה מופלגה ולשפע ברכה, מתוך בריות גופא ונהורא מעליא.

הרב גרשון חן ע"ה לא הותיר אחריו צאצאים. תקוותי הכנה היא שכתבים אלו יהיו גלעד וזכרון נצח לנשמתו בעולם הזה וזכות בעולם הבא, וכמאמר הירושלמי (שקלים פ"ב, ה"ה): "תני רבן שמעון בן גמליאל אומר אין עושין נפשות לצדיקים, דבריהם הן הן זכרון".

צבי הירש בן הרב אברהם הכהן שי' גוטניק
נינו של הרב פרץ חן ע"ה
כ"ח סיון ה'תשפ"ה

מפתח

תולדות המחבר

19.....	משגיח "זמני"
20.....	סמיכה מגדולי הרבנים
22.....	רב אב"ד, ביום חתונתו
25.....	לחזור חסידות
26.....	עידוד לחסידים
27.....	"גחלת לוחשת" בחיפה
29.....	"הזכרונות הקדושים"
29.....	פרוטוקול מכנס ההתקשרות
31.....	עבודתו באנציקלופדיה התלמודית
31.....	רב שיכון חב"ד בירושלים

אהל ראשון

ליקוטי חן

קובץ קונטרס השמות

- א. שמות בגיטין אם הוא מן התורה או מדרבנןא.
- ב. אם יש חילוק בין שם האיש והאשה בגט י
- ג. אם צריכים לכתוב שם אביו ושם אביה בגט יב
- ד. אם שינה שמו ושמה אע"פ שכתב כל שם שיש לו וכל שם יש לה אינו גט טו
- ה. מי שיש לו שני שמות בשתי מקומות א' במקום הכתיבה וא' במקום הנתינה ... יז
- ו. בדין שינה שמו ושמה כ
- ז. אם במקום הכתיבה והנתינה יש לו שני שמות כד
- ח. ביאור בשו"ע אבן העזר סימן קכ"ט סעיפים יג – יד כו
- ט. בענין החילוק דמתקרי להמכונה כט
- י. ביאור בדברי הרמ"א בסעיף ט"ז כט
- יא. פרטי דינים ושאלות לב
- יב. דין שינוי שם מחמת חולה לד
- יג. חניכה לח
- יד. ביאור על הגמרא גיטין דף ל"ד ע"ב מ
- טו. גר ומומר מה
- טז. בענין שם עברי ושם לע"ז מו
- יז. כללים, החילוק בין דמתקרי להמכונה נא
- יח. בענין עדי חתימה ועדי מסירה נב
- יט. סיכום ההלכות בענין שם עברי ושם לע"ז נג
- כ. היוצא מתוספות גיטין דף י"א ע"ב נד
- כא. טעם דבגיטין נוהגין לכתוב י"ב שורות נד
- כב. אם כתבו רק שם אחד. נה
- הוספה: כתיבת שם אביה בגט נו

אהל שני

לקט תשובות עיונים ודרשות

חידושים והערות על הש"ס

ביאור בגמרא יומא דף סד	סא
הדרן על מסכת מגילה	סב
בענין אלמנה לכהן גדול	סג
ביאור ביבמות דף קט	סג
ביאור בכתובות דף טו	סד
ע"ד דין בת אצל אמה	סה
בענין אם תרומה הוי דבר האסור או דבר הנדור	סו
בענין כשם שאסורה לבעל כך אסורה לבועל	סו
בענין כתב גט שחרור על ידו של עבד	סז
שאלה על תוספות גיטין דף עד	סח
ביאור בגמרא גיטין דף עח	סח
וקונה את עצמה בגט ובמיתת הבעל	סט
מנין המקור שקידושין הוא דווקא מרצונה ולא בעל כרחא	ע
בענין טלי קידושין מעל גבי קרקע אם מהני	עא
קידושין מדין ערב	עא
שאלה על הגמרא קידושין דף יט	עב
בדין קדושי קטנה בלי דעת אביה	עג
ביאור בגמרא קידושין דף נב	עג
בדין לשאול בשלום אשה	עד
היכי תמצא שטענת שמא יהיה טוב מטענת בריא	עה
אם מותר למסור נפש בשביל חבריו	עה
ישוב ארץ ישראל	עו
בענין אלדד ומידד	עו

מלאכת הוצאה והכנסה בשבת..... עז

סיום הש"ס..... עז

שו"ת ועניני הלכה

להזכיר שם אמו בתפילה..... עט

ראי' לכך שבתפילה צריך לבקש בקשה פרטית..... עט

ע"ד יארצייט אם מת בר"ח כסלו ביום א' דר"ח..... פ

אם מותר לשתות בכוס של קידוש לאחר ששתה ממנו המברך..... פ

מקום הדלקת נרות שבת..... פא

זמן לבישת בגדי שבת..... פא

הערה בסידור אדמו"ר הזקן בק"ש שעל המטה לשבת..... פא

התחלת מלאכה בערב שבת..... פב

בענין שאלת החליבה בשבת אם היא איסור דאורייתא..... פג

כתיבה בשבת..... פג

בענין אבר שיצא לחוץ מהעובר ונשחטה האם..... פד

בענין כל דפריש מרובא פריש..... פה

בהא דאין מברכים על הגעלת כלים..... פה

מקוה ממים שאובין..... פו

אם מונח רטיה על מכה, אם מותר לטבול טבילת מצוה..... פו

בענין קדושת אותיות מרובעות..... פז

איסור חצי שיעור..... פח

בענין מודה שהולד מפנוי' הוא ממנו..... פח

פנויה שנתעברה ושניהם מודים..... פט

בהא דבת ישראל שנשאת לגוי הולד כשר..... פט

בענין ארוסה, גט שגירש בו, ובענין בועז ורות..... פט

בדין תקנת עגונות..... צא

בענין תקנת עגונות כשטבע במים שאין להם סוף..... צב

בענין בחירת נשים לאסיפה מכוננת..... צג

בענין בחירת נשים לאיזה משרה צג
 מהו דין של תיקו צד
 בענין שידוכין צד
 טענת שמא עדיף מטענת בריא צד
 בדין חופר בור צד
 בדין התאגרפות צה

שו"ת וחידושים בהלכות גיטין

ייחד הקב"ה שמו על ישראל צו
 בדין כתבו על המחק צו
 בענין חק תוכות צח
 זמן הוא תורף או טופס ק
 בענין הלשון והרי את מותרת לכל אדם אם זהו תורף ק
 ביאור שיטות במאמר והוא דאתחזק בתרי שמי קא
 ביאור בסוגיית הגמרא בענין כתיבת ב' שמות קג
 בדין איש שאין ידוע שמו ושם משפחתו קד
 ע"ד כתיבת הכהן או הלוי, ובענין ב' שמות קד
 תשובת הצ"צ בענין אם כתבו הכהן ואינו כהן קה
 כתיבת השמות בגט שאבי האשה אינו יהודי קה
 ביש לעז אם חותמים בה"א, אם צריכים לכתוב בה"א או באל"ף קו
 כותבים ה"א במקום אל"ף קח
 בדין אם חותם בלי אל"ף קח
 ע"ד השאלה אם הטעות בקריאה ולא בכתיבה קח
 כשיש ספק אפשר להקל בשם האב קח
 בענין הירש והערש קט
 שמות בגיטין קט
 בענין וכתב לה ולא לה ולחברתה קיב
 בענין עדי חתימה ועדי מסירה ובענין כתב סופר ועד קיב

המשך בענין כתב סופר ועד קיג
 בדין מגרש על תנאי ולא קיימה התנאי ומת הבעל קיד
 בענין מגרש על תנאי אם לא אמות אם זה בגדר ברירה קיד
 דין שליחות קטז
 ע"ד ענין של שליחות הולכה, קבלה, הבאה וחזרה קיז
 בענין מת השליח בתוך ל' יום קיט
 נשאת בגט שיש עליו עוררין קכ
 המקדש אשה וזינתה אם מותר לבעל להתחתן קכא
 דיונים בגיטין ע"פ אלף-בי"ת קכב

חידושים והערות על הרמב"ם

ע"ד המחלוקת בענין מינוי שליחות אם צריכים ע"ז עדות קכג
 בענין תנאי כפול קכו
 בדין המגרש על תנאי שתנשאי לאחר קכו
 המקדש על תנאי אם צ"ל קיים בעת שתחול הקידושין קכז
 בדין האומר לא קידשתיך קכח
 בענין אם יש איסור נבילה בדבר טמא קכח
 בענין מופלא הסמוך לאיש קכט
 ביאור ברמב"ם הלכות נחלות פ"ו קכט
 בדין שור הנסקל קל
 בענין במקום איסור לאתקנו חכמים קלא
 כמה דברים שצריכים ביאור ברמב"ם קלב
 מנין המצות ע"פ דרך של הרמב"ם ז"ל שצריכים לקיימם אפילו עכשיו קלג

חידושים והערות באגדה

בצערן של תלמידי חכמים במה הם מתפרנסים וניזונים קלח
 תוכו כברו קלח
 נוח לאדם שלא נברא קלט

ספר של בינונים קלט
מקור לגלגולים בש"ס קלט
דעת ר"י ורשב"י בענין והגית בו יומם ולילה קלט
השפעה ע"י שתיקה קמ
הנושא אשה לשם שמים כאילו ילדה קמא
היצה"ר כגוי וכת"ח קמא
אבילות והספד קמא
עוד בענין הספד קמא
ענין פרחי כהונה וצעירי לויים קמב
ענין מה שאומרים שלום עליכם ומשיבים עליכם שלום קמב
נורא עלילה על בני אדם קמב
בענין מואבי ולא מואבית קמג

חידושים והערות על התורה

בראשית קמד
תולדות קמד
וישב קמה
ויגש קמה
ויחי קמה
תרומה קמו
תשא קמו
אחרי קמו
קדושים קמז
קרח קמז
שופטים קמח
ברכה קמח

מועדים

סוכות	קמט
שמיני עצרת	קנ
חנוכה	קנ
ט"ו בשבט	קנ
י"ב - י"ג תמוז	קנא

חסידות

הערה לתניא פ"א	קנד
הערה ללקו"ת פרשת אמור	קנד
הערות ללקו"ת פרשת שלח	קנד
מקור עשר ספירות בגמרא ומדרש	קנה
מקור למאמר אם רץ לבך שוב לאחד	קנה
כולא קמיה כלא חשיב	קנה
בענין התגלות אלקות לישראל אבל גם הגויים יראו ויכירו	קנו
אומות העולם	קנו
ענין החילוק בין קיום התורה ומצות של האבות ושל עכשיו	קנו
העלם והסתר	קנז
תלת קשרין מתקשרא דא בדא, ישראל אורייתא וקוב"ה	קנח
בענין הלשון הסתלקות	קנח
תפילין של יד ותפילין של ראש	קנט

דרשות

בר מצוה	קס
חתונה	קסב
ענין הרעיון של רכישת תוצרת הארץ	קסג
ברכה לשיכון פ' תבא	קסד

הספד קסד

שונות

דינים ומאמרים קסו

מאחז"ל בענין התקשרות לצדיקים קע

חכמינו ז"ל שעבדו בעסק או מלאכה קעא

טבריה בש"ס קעב

חיפה בש"ס קעג

בעלי התוספות קעד

החלטות טובות קעד

הגה"ח הרה"ת הרב גרשון חן ע"ה

תולדות המחבר

הרב גרשון ב"ר דוד חן

משגיח "זמני"

הרב גרשון חן – רב ודיין חשוב, למדן מופלג ובצעירותו כיהן כמשגיח בתומכי תמימים ליובאוויטש.

ר' גרשון בן ר' דוד חן, נולד ברוגצ'וב בשנת תרמ"ח. למד בתומכי תמימים ליובאוויטש ובסניף בהורדשיץ משנת תרס"ב ועד תרע"ב. ר' אליעזר קרסיק שלמד בתקופה זו בליובאוויטש מציין ברשימותיו כי בישיבת תומכי תמימים כינוהו בשם: "גרשון רוגצ'ובר" נמנה על 'בעלי הנגלה' ונחשב ללמדן מופלג¹. היה ממקורבי כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב ובביתו היתה אכסנייתו.

בשנת ה'תרס"ז² – והוא עודנו בחור בישיבה – חלה המשגיח בישיבת תומכי תמימים ליובאוויטש שבליובאוויטש, ר' זאב וואלף לעוויטין, ואדמו"ר מוהריי"צ – שהיה אז ה"מנהל פועל" של הישיבה – כתב ומסר פתק בכתב יד קדשו, בזה הלשון: "יום ד' ה' מ"ח. להודיע להתלמיד גרשון חן, כי עד שיעזור השי"ת ויתחזק הרב המשגיח שי' הוא

(* קרדיט תמונות ועריכה: ר' אלתר אליעזר ליין ור' שניאור זלמן ברגר שי', עורכי הספר "אבני חן").

(1) עבד אברהם אנכי ע' 25.

(2) האגרת חסרת תאריך, והנה מה שכתב הרשד"ב לוי' בשולי האגרת: "הקביעות 'יום ד' ה' מ"ח' מתאימה (בין השנים תרס"ד-תרס"ט) רק לשנת תרס"ז שעל אותה שנה לערך מתאים תוכן אגרת זו".

אהל ראשון

ליקוטי חן

ע"פ והיה אם לא תמצא חן

ב"ה קובץ קונטרס השמות

איתא בירושלמי רפ"ק דקדושין הלכה א: כל הפרשה כתיב (מלאכי ב') ד' צבאות, וכאן כתיב אלקי ישראל, ללמד שלא ייחד הקב"ה שמו בגירושין אלא בישראל בלבד.
וכן מובא זה הירושלמי באור זרוע הלכות גמין סימן תשכ"ה.

דלא תפסי בה קדושין, ואם הוי לה בנים מהשני
אי הוי ממזרי, ואם ממזרי מן התורה או
ממזרי דרבנן?

דין זה אינו מפורש בגמרא אם לא כתבו כלל
השמות בגימין אלא אמר לה בפני עדים
הרי זה גימין כו' והרי את מותרת לכל אדם,
ובגמ' גם כן כתוב כל התורה והטופס, רק כתוב
בגמ' אני בעלך פטרי ושבקי לאשתי וכו'.

אלא מצינו במשנה דף ל"ד ע"ב: בראשונה
היה משנה שמו ושמה כו' התקין רבן
גמליאל הזקן שיהא כותב איש פלוני וכל שום

א. שמות בגימין אם הוא מן התורה או מדרבנן

באבן² העזר סי' קכ"ט בטור והמחבר: כותבין
שם האיש והאשה בגמ'. יש לחקור אם
זה מדין תורה או דרבנן, ואם לא כתב שם האיש
והאשה בגמ' ונשאת לאחר בגמ' זה אם צריכה
גמ' משני או לא דהוי כמו אשת איש בעלמא

1. מלאכי ב, מז (כי שנא שלח אמר ה' אלקי ישראל וגו').
2. סימנים א-ב ותחילת סימן ג נדפסו (עם כמה שינויים) בקור
בין יגדיל תורה (ירושלים) גליון יב עמוד 24 ואילך. ומשם נדפסו
בשו"ת אבני חן עמוד רמב ואילך (בתוספת הערות).